

Disposicions emanades dels Coprínceps

Disposicions de caràcter general

Decret

Els Veguers, especialment facultats per S.E. els Coprínceps i a proposta de la Comissió de Reforma de la Justícia.

Decreten

Article primer

Queda aprovat el Codi Penal que tindrà la redacció següent:

Exposició de motius

Amb la publicació del Codi Penal s'assoleix l'objectiu més important en la llarga evolució cap a la sistematització i la codificació de les lleis penals andorranes.

L'antic ordenament penal del Principat, fonamentat quasi exclusivament en la jurisprudència del Tribunal de Corts, fou successivament completat per normes penals específiques que tipificaren alguns delictes la penalitat dels quals no podia basar-se en precedents judicials anteriors.

Posteriorment aparegueren les primeres codificacions parcials, encara que molt elementals, com les de les contravencions penals o faltes, la de delictes connexos a infraccions en matèria de taxes i altres normes penals més específiques com les referides a infraccions per conducció de vehicles a motor sota la influència de begudes alcohòliques, la protecció penal del xec, la defraudació de la propietat literària i artística, etc.

L'antecedent més immediat del Codi, el constitueix el Codi de Delictes Menors i Contravencions Penals, que tipifica i pena un gran nombre d'infraccions d'aquella naturalesa que ara queden subsumides en el nou Codi.

Faltava, però, un veritable Codi Penal que recollís totes les infraccions d'aquella naturalesa i que establís unes normes generals sobre els delictes i les contravencions, la responsabilitat criminal i les penes.

Per iniciativa de S.E. els Coprínceps fou creada una Comissió de juristes que havien de redactar l'avant-projecte de Codi Penal. Els treballs de la Comissió han durat diversos anys en el curs dels quals ha estat escoltat el Col·legi d'Advocats d'Andorra i s'ha demanat, així mateix, l'assessorament d'altres juristes, de reconeguda solvència, dels països veïns. Ultimats els treballs s'ha procedit a la redacció i l'aprovació del projecte definitiu, que recull aquest Decret.

Per a la redacció del Codi s'ha tingut en compte especialment la jurisprudència del Tribunal de Corts que ha vingut reiteradament configurant la tipificació de la major part de delictes i, a manca d'aquests precedents jurisprudencials, especialment quan es tracta de sancionar penalment modernes formes de delinqüència, s'ha recorregut a la legislació comparada, preferentment la dels dos països veïns que compten amb la doctrina penal més coneguda i acceptada al Principat.

El nou Codi Penal està dividit en quatre llibres. El primer llibre conté la part general. En primer lloc es determina l'àmbit d'aplicació de la llei penal andorrana. Es formula una definició material del delictes amb referència directa i expressa al dol i a la culpa i es recullen els principis de legalitat dels delictes i de les penes i el de la irretroactivitat de la llei penal amb l'excepció de la llei penal més favorable. S'estableix el caràcter personal de la responsabilitat penal però, en aquest punt, el Codi introdueix, de manera excepcional en certs supòsits, el reconeixement d'una responsabilitat penal de les persones jurídiques. Queda regulat l'error en matèria penal així com el cas fortuït, en declarar el Codi que el fet comès sense malícia o culpa es considera fortuït i exclou de responsabilitat. Queda, així mateix definida l'autoria i la participació i es recull el catàleg de les causes eximentes així com el de les atenuants i les agreujants modificatives de la responsabilitat penal, d'acord amb les orientacions de la jurisprudència del Tribunal de Corts.

El Codi regula les penes imposables i les classifica en principals i accessòries. És de remarcar que, amb el desig d'evitar els inconvenients de les penes de presó, consagra legalment una pràctica jurisprudencial anterior, en virtut de la qual,

en relació als delictes que tenen prevista una pena de presó no superior a tres anys i a les contravencions penals, el Tribunal, atenent el tipus del delictes i especialment la personalitat i les circumstàncies del reu, pot substituir totalment o parcialment la pena de presó per una o més de les accessòries a excepció de la pena d'expulsió.

Pel que fa a la determinació concreta de la pena, els Tribunals, encara que gaudint d'un ampli i prudent arbitri, queden sotmesos a l'imperi de la llei i han de fixar la pena concreta dins els límits establerts pel Codi guiant-se pels criteris establerts per l'article 53.

La part especial del Codi queda compresa en els tres llibres restants. El Codi continua acceptant la classificació tripartida de les infraccions penals que respon als diferents graus de gravetat material i serveix de clara referència a l'efecte d'atribuir la competència als diferents òrgans jurisdiccionals. La tècnica en la tipificació de les diferents figures delictives i de les contravencions penals està presidida per la idea de la sobrietat i de la simplicitat, sense detriment del principi de legalitat. El Codi s'inspira així mateix en el principi d'intervenció mínima, en el sentit que la norma penal protegeix només aquells béns jurídics fonamentals des d'un punt de vista ètic i social quan han estat lesionats de forma greu no suportable per la societat.

El llibre segon relaciona i tipifica els anomenats delictes majors. Cal remarcar una regulació més detallada de les infraccions penals relacionades amb les activitats mercantils i econòmiques i, d'una manera especial, les normes sancionadores del blanqueig de diner. En l'àmbit del delictes contra les persones queda regulada per primera vegada la protecció penal del dret a la intimitat personal. La regulació dels delictes contra el patrimoni es fa seguint les pautes tradicionals establertes per la nombrosa i constant jurisprudència del Tribunal de Corts, amb la sola novetat que s'hi introdueix la tipificació fins ara inèdita dels delictes informàtics.

Els llibres tercer i quart comprenen respectivament els delictes menors i les contravencions penals. En ambdós àmbits el Codi es limita, amb poques excepcions, a incorporar el text vigent del fins

ara Codi de Delictes Menors i de Contravencions penals.

Pel que fa als delictes culposos, el Codi ha optat per unes normes generals aplicables als delictes susceptibles d'una comissió d'aquell tipus i que, a manca de norma específica, estableixen un límit a la pena imposable.

És de remarcar finalment que el Codi ha reservat encara un paper considerable a la jurisprudència. Si aquesta ha perdut, per aplicació estricta del principi de legalitat, la més important de les seves funcions anteriors, restarà encara vigent el valor de la doctrina jurisprudencial com a factor rellevant d'interpretació de la norma penal. En algun cas, el Codi ha optat, en consideració a la simplicitat, per deixar a la jurisprudència, en aquest punt ben clara i precisa, la delimitació de conceptes com els propis dels delictes inacusats.

Codi Penal

Llibre Primer. Normes generals

Títol únic

- Capítol I: L'Aplicació de la llei penal.
- Capítol II: Regles generals sobre delictes i contravencions.
- Capítol III: Persones responsables dels delictes i contravencions.
- Capítol IV: Circumstàncies excoients de la responsabilitat criminal.
- Capítol V: Circumstàncies modificatives de la responsabilitat criminal.
- Capítol VI: L'extinció de la responsabilitat criminal.
- Capítol VII: Les penes i llur determinació.
- Capítol VIII: La prescripció de les penes.
- Capítol IX: La suspensió de la condemna i la rehabilitació del condemnat.
- Capítol X: Les persones responsables civilment.
- Capítol XI: La reparació de perjudicis i el pagament de despeses judicials.

Llibre segon. Dels delictes majors

Títol I: Delictes contra el Principat

- Capítol I: L'honor nacional i la pau.
- Capítol II: La seguretat interior.
- Capítol III: L'organització del Principat.
 - A. Les autoritats i els agents de l'autoritat.
 - B. L'Administració de Justícia.
 - C. La pau pública.
 - D. Els serveis públics.

Títol II: Delictes contra la societat.

- Capítol I: El treball.
- Capítol II: L'economia.
 - A. L'activitat mercantil.
 - B. La moneda.
 - C. El blanqueig de diner o de valors.
- Capítol III: La fe pública.
- Capítol IV: La salut pública.
- Capítol V: La protecció familiar i dels desvalguts.
- Capítol VI: La circulació viària.

Títol III: Delictes contra les persones.

- Capítol I: Delictes contra la vida de les persones.
- Capítol II: Delictes contra la integritat de les persones.
- Capítol III: Delictes contra l'honor de les persones.
- Capítol IV: Delictes de comportament sexual.
- Capítol V: Delictes contra la intimitat de les persones.
- Capítol VI: Delictes contra la llibertat de les persones.

Títol IV: Delictes contra el patrimoni.

- Capítol I: Del robatori i del furt.
- Capítol II: De l'apropiació indeguda i de l'estafa.
- Capítol III: Dels xecs sense provisió i les targetes de crèdit.

Capítol IV: De la receptació.

Capítol V: Dels danys i dels incendis.

Capítol VI: Del delictes informàtics.

Títol V: Delictes majors culposos.

Llibre tercer. Dels delictes menors

Títol I: Delictes contra l'Administració de Justícia.

Títol II: Delictes contra la pau i l'ordre públics.

Títol III: Delictes contra la salut pública.

Títol IV: Delictes contra els interessos generals.

Títol V: Delictes contra les persones.

- Capítol I: Delictes contra la integritat física de les persones.
- Capítol II: Delictes contra l'honor, la dignitat i la llibertat de les persones.
- Capítol III: Delictes contra la família.
- Capítol IV: Delictes contra el patrimoni.

Títol V: Delictes menors culposos.

Llibre Quart

Títol únic: de les contravencions penals.

Llibre primer: Normes generals

Títol únic

Capítol I. L'aplicació de la llei penal

Article 1

Són delictes o contravencions penals les accions o omissions intencionals o culposes expressament penades per la llei.

Article 2

Les normes d'aquest Codi s'aplicaran a tots els delictes i contravencions penals comesos dins el territori del Principat.

Article 3

Serán també d'aplicació:

1. Als delictes que s'iniciïn, es preparin o es cometin a l'estranger, quan produeixin o es pretengui que tinguin efectes en territori andorrà.

2. Als delictes que s'iniciïn, es preparin o es cometin en territori andorrà, quan produeixin o es pretengui que tinguin efectes a l'estranger.

3. Als delictes comesos per andorrans o estrangers a l'estranger contra la seguretat del Principat, les seves institucions o autoritats i els de falsificació de documents, monedes o segells oficials andorrans.

4. Als delictes comesos per andorrans en un país estranger si concorren els següents requisits: a) que l'acusat es trobi a Andorra; b) que no hagi estat jutjat al país on ha delinquit; c) que la infracció de què se l'acusa tingui també caràcter de delictes al país on ha estat comesa.

Article 4

Els delictes comesos a l'estranger, que se segueixin realitzant a Andorra, serán penats conforme a aquest Codi. Els Tribunals andorrans també serán competents per jutjar els delictes complexos quan algun dels seus elements constitutius hagi tingut lloc en el territori del Principat.

Article 5

La llei penal no tindrà efectes retroactius, però si la llei vigent al temps de cometre's el delictes fos distinta de la vigent en el moment de la condemna o en temps intermedi, s'aplicarà sempre la norma més favorable al reu.

Capítol II. Regles generals sobre delictes i contravencions

Article 6

Els actes punibles es classifiquen segons llur gravetat, en delictes majors, delictes menors i contravencions penals.

Article 7

Els delictes o les contravencions poden ésser dolosos o culposos. Són delic-

tes culposos els comesos per imprudència, imperícia, negligència o manca de previsió.

Article 8

La responsabilitat penal és exclusivament personal. Recau solament en les persones que han intervingut en la comissió de la infracció penal.

Article 9

Malgrat el que disposa l'article anterior, les persones jurídiques podran ser també responsables penalment dels delictes previstos en els articles 130, 132, 133 i 142 al 147, ambdós inclusivament, comesos pels seus òrgans o representants en l'exercici de les seves funcions.

Article 10

Són punibles el delictes consumat, el frustrat i la temptativa.

Article 11

El desistiment voluntari exonerarà de responsabilitat llevat que els actes executats siguin constitutius d'infracció penal.

Article 12

L'error invencible sobre un element essencial del fet integrant o agreujant de la infracció penal exclou la responsabilitat penal o l'agreujament de la pena.

Article 13

En el cas d'error vencible, la infracció penal es castigarà com a culposa ateses les circumstàncies del fet i de l'autor.

Capítol III. Persones responsables dels delictes i les contravencions

Article 14

Són responsables d'un delictes o una contravenció l'autor, el còmplice i l'encobridor.

Article 15

Es considera autor aquell qui realitza personalment o per mitjà d'un altre un acte punible.

També es considera autor el qui força o indueix a la realització d'un acte punible o hi coopera amb actes necessaris.

Article 16

Es considera còmplice aquell que de manera no essencial col·labora en la perpetració d'un delictes o una contravenció.

Article 17

Es considera encobridor aquell que, tenint coneixement de la comissió del delictes o la contravenció i no havent-hi participat, ajuda el delinqüent a aprofitar-se del fet o perjudica maliciosament la investigació de la infracció o la persecució del delinqüent.

No serán castigats com a encobridors, el consort, els ascendents, descendents i germans dels autors o còmplices.

Capítol IV. Circumstàncies excloents de la responsabilitat criminal

Article 18

El fet comès per un mer accident, sense malícia o culpa es considera fortuït i excloent de responsabilitat.

Article 19

Estan exempts de responsabilitat criminal:

1. Els qui no tinguin en el moment de la realització de l'acte punible l'edat de setze anys.

2. El qui comet el fet delictiu en estat d'alienació mental, o trastorn mental transitori, no provocats intencionadament, que el privi totalment de les seves facultats intel·lectuals o volitives.

3. El qui realitzi l'acte punible per salvaguardar un bé social o individual que per les circumstàncies concretes mereixi protecció superior.

4. El qui cometi el delictes en estat de necessitat o constret per una força o una por irresistibles.

5. El qui obri complint el seu deure, en exercici d'un dret o d'un càrrec o per mandat superior legítim.

Article 20

En el cas de l'exempció de responsabilitat establerta en l'article 19, apartat 2, el Tribunal ordenarà l'internament de l'interessat en un centre adequat pel temps i en les condicions que es determinin mentre perduri la malaltia. El Tribunal, a la vista dels informes mèdics que periòdicament haurà de trametre el Centre, podrà substituir l'internament per altres mesures curatives o deixar-lo sense efecte.

Article 21

També queda exempt de responsabilitat el qui actua en defensa pròpia o d'altra persona o de béns propis o aliens sempre que sigui necessària, i objecte d'una agressió immediata i il·legítima no provocada i utilitzi un mitjà de defensa proporcionat.

Article 22

Els menors de setze anys que hagin comès una infracció penal seran sotmesos a la Jurisdicció dels Tribunals de Menors.

Capítol V. Circumstàncies modificatives de la responsabilitat criminal

Article 23

Constituïran circumstàncies atenuants les eximents incompletes, que el culpable tingui menys de vint-i-un anys d'edat, que hagi actuat per motivacions d'indole moral, el penediment espontani i anterior a la persecució del delicte, i la plena col·laboració amb les autoritats per evitar i reparar els efectes del fet delictiu, i qualssevol altres anàlogues a criteri del Tribunal.

Article 24

L'acció o omissió preterintencional serà castigada amb la pena prevista pel delicte culpós però, en atenció a la gravetat del fet, podrà ésser augmentada en la meitat de l'assenyalada.

Article 25

Seran circumstàncies agreujants de la responsabilitat:

1. La premeditació.
2. La traïdoria.
3. La crueltat o la comissió de danys innecessaris.
4. Buscar o aprofitar l'ocasió d'un sinistre, desastre o calamitat.
5. L'abús d'autoritat, superioritat o confiança.
6. La nocturnitat.
7. L'actuació mitjançant preu o recompensa.
8. L'actuació en bandes o per dues o més persones.
9. La reincidència.

Article 26

Hi ha reincidència quan el culpable hagi estat condemnat per sentència ferma per un delicte al qual la llei assenyali una pena igual o superior, o per dos o més delictes dels que tinguin assenyalada una pena inferior.

Article 27

El parentiu fins al tercer grau podrà constituir una circumstància atenuant o agreujant segons els casos.

Capítol VI. L'extinció de la responsabilitat criminal

Article 28

La mort, el compliment de la condemna, l'amnistia o l'indult, i la prescripció del delicte extingeixen la responsabilitat criminal.

Article 29

La renúncia o el perdó de la part ofesa solament extingirà l'acció penal en els delictes perseguibles només a instància de part.

Article 30

La prescripció extingeix la responsabilitat penal pel transcurs dels següents terminis:

1. Quinze anys per als delictes que tinguin assignada una pena de deu anys o superior.
2. Sis anys per als altres delictes majors dolosos.
3. Quatre anys per als delictes majors culposos i per als delictes menors.
4. Un any per a les contravencions penals.
5. Sis mesos per als delictes d'injúria i calúmnia.

Article 31

Quan un fet pugui tenir, segons aquest Codi, la consideració de més d'un tipus de delicte, serà d'aplicació el termini de prescripció que correspongui al delicte de més gravetat.

Article 32

El termini de prescripció comença a computar-se a partir del dia en què cessa l'acció o l'omissió punible.

Article 33

El termini de prescripció queda interromput per qualsevol acte del procediment sigui quin sigui l'estat en què es trobi la causa. El termini de prescripció també quedarà interromput per la compareixença del perjudicat.

Article 34

Les normes precedents no afecten la responsabilitat civil que dimana de delictes o contravencions. La prescripció d'aquesta responsabilitat serà regulada per les normes civils que siguin d'aplicació.

Capítol VII. Les penes i llur determinació

Article 35

No es podrà imposar cap pena que no estigui prevista per la llei.

Article 36

Les penes principals que es podran imposar seran les següents:

1. Presó.
2. Arrest de cap de setmana.
3. Arrest domiciliari.
4. Amonestació pública o privada.
5. Multa.
6. Dissolució de la persona jurídica.

Article 37

Endemés de les penes assenyalades, es podran imposar amb caràcter accessori, les penes següents:

1. Multa, quan no sigui imposada com a pena principal.
2. Assignació de residència.
3. Prohibició de sojorn.
4. Expulsió definitiva o temporal de persones de nacionalitat estrangera.
5. Comís dels instruments del delicte.
6. Privació dels drets de la pàtria potestat.
7. Inhabilitació temporal o definitiva per a l'exercici dels drets públics, l'ofici o el càrrec.
8. Privació del permís de conduir, temporal o definitiva.
9. Privació temporal o definitiva, del permís d'arma.

10. Tancament temporal o definitiu de l'establiment o local on hagin tingut lloc els fets delictius.

11. Prohibició d'emetre xecs o d'utilitzar targes de crèdit i comís dels talonaris i les targetes.

12. Publicació de la sentència.

Les penes compreses en els núm. 6 al 12 s'imposaran tenint en compte la naturalesa del delictes comès.

Article 38

En el cas de l'article 9 d'aquest Codi les penes que es podran imposar seran les previstes en l'article 36, núm. 5 i 6, i a l'article 37, núm. 5, 10, 11 i 12.

Article 39

La pena màxima de presó aplicable per delictes major serà de trenta anys, de dos anys per delictes menor i de dos mesos per contravenció penal.

Article 40

En els delictes que tenen assignada una pena de presó igual o superior a deu anys, la pena mínima imposable serà la quarta part de la prevista.

Article 41

En els delictes que tenen prevista una pena de presó no superior a tres anys i en les contravencions, el Tribunal, atenent el tipus, la gravetat del delictes i especialment la personalitat i les circumstàncies del reu, podrà substituir totalment o parcialment la pena de presó per una de les altres penes principals o per una o més de les accessòries que preveu l'article 37, a excepció de la pena d'expulsió, i sense necessitat d'atendre a la naturalesa del delictes.

Article 42

S'abonarà enterament el temps de la presó preventiva i el temps de privació del permís d'armes o de conduir que s'hagi sofert durant la tramitació de la causa.

Article 43

L'arrest de cap de setmana tindrà una duració màxima setmanal de 48 hores.

No es podran imposar més de 30 arrests de cap de setmana per raó d'un delictes, ni més de 15 per una falta.

Article 44

L'arrest domiciliari no podrà excedir de 6 mesos quan s'imposi per delictes o de 2 mesos quan s'imposi per faltes.

Article 45

L'expulsió només podrà ésser pronunciada per causa de delictes major.

Article 46

La privació del permís de conduir i del permís d'arma per raó d'un delictes menor no excedirà de quatre anys i no passarà de dos anys per una contravenció penal.

Article 47

Les prohibicions d'emetre xecs o d'utilitzar targes de crèdit tindran una duració màxima de deu o de quatre anys segons que siguin imposades respectivament per delictes major o menor.

Article 48

Excepte en els casos en què s'estableix expressament un límit superior, la pena de multa que s'imposi endemés de les penes assenyalades en la part especial d'aquest Codi no podrà excedir els següents límits.

1. Pels delictes majors, 5.000.000 de pessetes o el doble del benefici obtingut o que es pretenia obtenir amb la comissió del delictes.

2. Pels delictes menors, 2.000.000 de pessetes o el doble del benefici obtingut o que es pretenia obtenir amb la comissió del delictes.

3. Per les contravencions penals 300.000 pessetes.

En l'aplicació de les multes es tindrà especialment en compte el que disposa l'article següent.

Article 49

En la imposició de la pena de multa el Tribunal tindrà en consideració les circumstàncies personals i econòmiques del condemnat i podrà, així mateix, acordar el pagament de la multa a terminis.

Article 50

La pena d'assignació de residència comportarà l'obligació del condemnat de romandre dins del territori andorrà en el lloc fixat pel Tribunal durant un termini que no excedirà de tres anys, a comptar del compliment de la pena de presó, o de

la data de fermesa de la sentència en els altres casos.

Article 51

La prohibició de sojorn comportarà per al condemnat l'obligació de no anar ni romandre al lloc o als llocs de les Valls que determini el Tribunal durant un termini màxim de cinc anys que es comptarà a partir de les mateixes dates establertes en l'article anterior.

Article 52

L'amonestació pública, la farà el Tribunal constituït en audiència pública. La privada, la farà el Tribunal a porta tancada.

Article 53

El Tribunal fixarà la pena dins els límits establerts per la llei, guiant-se per la consciència jurídica i tenint en compte, especialment, la gravetat i el grau de perill social del fet, les circumstàncies que hi concorren, tant atenuants com agreujants i els mòbils de l'inculpat, així com els seus antecedents, la personalitat i les possibilitats de reinserció social.

Quan el delinqüent sofreixi una malaltia mental que constitueixi circumstància atenuant o sigui menor de divuit anys, la pena de privació de llibertat màxima aplicable serà la meitat de l'assenyalada per al delictes.

Article 54

Quan s'imposin dues o més penes l'execució de les quals sigui compatible per raó de la seva naturalesa i efectes es compliran simultàniament.

Article 55

Quan un fet pugui constituir diverses infraccions penals conforme a aquest Codi, s'aplicarà solament la pena corresponent al delictes més greu.

Article 56

Quan diverses infraccions comeses per una mateixa persona siguin objecte d'un mateix procediment, la pena no podrà ser superior a la prevista per al delictes més greu augmentada en la meitat.

Article 57

En el cas de diverses infraccions objecte de procediments separats i comeses per una mateixa persona abans de recaure la primera sentència ferma, el Tribunal

tindrà en compte la limitació establerta en l'article anterior.

Article 58

Les penes s'executaran d'acord amb el que disposa el Codi de Procediment Penal.

Capítol VIII. La prescripció de les penes

Article 59

Les penes imposades per delictes majors prescriuran als quinze anys; les de delictes menors, als sis anys; i les de contravencions penals, als dos anys.

Article 60

La prescripció de la pena començarà a córrer des del dia de la publicació de la sentència ferma o de la data de trencament de la condemna i quedarà interrompuda per la comissió d'un nou delicte punible a Andorra.

La prescripció transcorre i queda interrompuda separadament per a cada un dels participants en el delicte.

Capítol IX. La suspensió de la condemna i la rehabilitació del condemnat

Article 61

La suspensió de la condemna es regirà per les normes del Codi de Procediment Penal.

Article 62

Les persones condemnades obtindran d'ofici el benefici de la rehabilitació pel transcurso de vint anys sense que el condemnat hagi reincidit.

Article 63

La persona condemnada, també podrà obtenir, prèvia sol·licitud al Tribunal, aquest benefici sempre que concorrin els següents requisits:

1. Que hagi satisfet en la mesura del que sigui possible la responsabilitat civil dimanant del delicte i les despeses processals.
2. Que hagi transcorregut el termini de deu anys per a les penes de presó de sis o més anys, el de cinc anys per a la resta de penes de presó per delictes majors dolosos; de tres anys per a les penes de presó per delictes majors culposos, per

delictes menors i qualsevol altra pena no privativa de llibertat; i de dos anys per les penes per contravencions penals.

3. Que no hagi comès cap delicte dolós i que hagi observat bona conducta durant el període corresponent.

Article 64

Els terminis esmentats en els articles anteriors es computaran a partir de la data d'extinció de la pena. En cas de penes de privació de llibertat, si el condemnat es beneficiés de la remissió condicional, el termini es computarà des de la data en què la remissió sigui efectiva, sempre que després no hagi estat revocada. En el supòsit d'imposició conjunta de diverses penes només es prendrà en consideració el termini més llarg.

Article 65

La rehabilitació comportarà la cancel·lació dels antecedents penals a què es refereixi, que reviuran en el cas de comissió de nou delicte dolós.

Capítol X. Les persones responsables civilment

Article 66

Tota persona responsable penalment d'un delicte o contravenció penal ho és també civilment.

Article 67

En el cas que hi hagi assegurança la companyia asseguradora respondrà solidàriament amb el condemnat.

Article 68

En el cas de delicte o contravenció amb incompliment de les normes de seguretat o higiene en el treball, l'empresari respondrà solidàriament amb l'empleat condemnat.

Article 69

Són responsables subsidiàriament:

1. Pels fets delictius executats per un menor de setze anys o incapaç, les persones que els tinguin sota la seva potestat, tutela o vigilància, excepte quan provin que no hi ha hagut culpa o negligència de part seva.
2. Els empresaris, pels delictes o les contravencions que es cometin en llurs establiments, sempre que per part seva o

la dels seus dependents hi concorri culpa relacionada amb el fet punible.

Així mateix, seran responsables de la restitució dels efectes robats o furtats, o de la indemnització del seu valor, sempre que per part del propietari s'hagin observat les indicacions establertes pels hotelers o empresaris; aquesta responsabilitat cessa en els casos de robatori amb violència o intimidació quan no sigui executat pels dependents de l'empresa.

3. Els patrons, pels fets punibles comesos per llurs empleats en l'exercici de les seves funcions, si bé en aquest cas el Tribunal podrà moderar l'extensió de la responsabilitat civil subsidiària sense atendre a la quantia fixada pel responsable directe.

4. Els organismes oficials, pels delictes o les contravencions comesos pels seus funcionaris o empleats en l'exercici de llurs funcions i serveis.

5. Els propietaris, o responsables de periòdics o de qualsevol altre mitjà de comunicació, pels delictes comesos utilitzant aquests mateixos mitjans.

6. Els propietaris de vehicles o altres elements susceptibles de crear risc, pels delictes comesos en la utilització d'aquests instruments o objectes per llurs dependents.

7. Els qui es lucrin dels efectes del delicte o la contravenció.

8. Els prestanoms pels delictes o les contravencions comesos pel propietari real en l'exercici de l'activitat del negoci o pels fets punibles de què aquest darrer en sigui civilment responsable d'acord amb els apartats núm. 2 i 3 del present article.

Article 70

La responsabilitat civil derivada d'un delicte o una falta tindrà sempre caràcter solidari entre cadascuna de les categories dels condemnats, però el Tribunal assenyalarà la quota en proporció a la participació i la culpabilitat de cada un dels condemnats.

La responsabilitat subsidiària es farà efectiva en primer lloc contra el patrimoni dels autors, després contra els dels còmplices i finalment contra els dels encoïdors.

Article 71

Si hi ha concurrència de culpes, els responsables respondran solidàriament davant de tercers perjudicats, però la relació interna entre els coautors es determinarà segons llur respectiva culpabilitat.

Article 72

En el supòsit que es declari l'exempció de la responsabilitat penal per les causes establertes en l'article 19, el Tribunal, en dictar sentència absolutòria o aute de sobreseïment i a instància de la persona perjudicada, podrà fixar les responsabilitats civils escaients.

Capítol XI. La reparació de perjudicis i el pagament de despeses judicials

Article 73

La sentència condemnatòria podrà ordenar:

1. La restitució i, si no és possible, la indemnització que correspongui.
2. La reparació dels danys.
3. La indemnització de perjudicis morals i materials.
4. El pagament de les despeses processals.

Article 74

En el cas de condemna al pagament d'una quantitat líquida, aquesta meritara l'interès legal a comptar dels 30 dies següents a la data de la fermesa de la sentència.

La norma precedent s'estableix sens perjudici de la facultat del Tribunal de disposar el pagament d'interessos des d'una data anterior.

Article 75

Quan, d'acord amb l'article 37 núm. 12, el Tribunal ordeni la publicació de la sentència, podrà disposar que se'n publiqui la totalitat o solament la part dispositiva, i determinar que es faci d'ofici o a costa de qui correspongui.

Article 76

El qui, no essent responsable criminalment, s'hagués lucrado com a resultat d'un delictes o d'una contravenció està obligat al rescabament fins a la quantia del seu benefici.

Article 77

Si la culpa del perjudicat fos decisiva per a la producció del resultat lesiu, l'agent quedarà exempt de responsabilitat.

Però si, al contrari, l'agent ha contribuït també al resultat, el rescabament es determinarà segons la participació i la culpa respectives.

Article 78

Quedaran exempts de responsabilitat criminal i subjectes únicament a la civil, els autors de defraudacions, danys i furts que cometin entre ells:

1. Els cònjuges, ascendents i descendents.
2. El cònjuge vidu en relació a les coses del consort difunt mentre estiguin en poder del primer.
3. Els germans si viuen junts.

Llibre segon. Dels delictes majors**Títol I. Delictes contra el Principat****Capítol I. L'honor nacional i la pau**

Article 79

El qui ultratgi el Principat, els Coprínceps o qualsevol dels símbols o emblemes nacionals serà castigat amb la pena màxima de sis anys de presó.

Article 80

Serà castigat amb la pena establerta a l'article anterior el qui, en ocasió d'un conflicte armat entre tercers països, atempti o comprometi greument la neutralitat o la seguretat internacional del Principat.

Article 81

El qui per qualsevol mitjà ultratgi públicament un estat estranger serà castigat amb la pena de fins a dos anys i un mes de presó.

Capítol II. La seguretat interior

Article 82

Els qui individualment o actuant en organitzacions o grups atemptin contra

la seguretat del Principat o alterin la pau i l'ordre públic, mitjançant armes o explosius o cometent estralls, seran castigats amb la pena de fins a vint anys de presó.

Article 83

El qui, per aconseguir cabals en favor de les organitzacions o dels grups esmentats a l'article anterior, atempti contra la propietat amb el resultat de mort, segrestament o lesions greus serà castigat amb una pena de fins a trenta anys de presó. Si les lesions no fossin greus la pena màxima aplicable serà de quinze anys.

Article 84

El qui recapti diners en favor de les organitzacions o dels grups esmentats en els articles anteriors serà castigat amb la pena de presó de fins a vuit anys. Quan per aconseguir-ho s'utilitzi violència o intimidació, la pena aplicable serà de dotze anys.

Article 85

El qui faciliti allotjament o mitjans de qualsevol tipus als membres de les organitzacions o dels grups anteriorment esmentats serà castigat amb la pena de fins a vuit anys de presó.

Article 86

Qui faciliti o subministri arma o explosiu a terroristes o grups armats serà castigat amb la pena de fins a quinze anys de presó sense perjudici que l'acció sigui castigada per un altre delictes establert en aquest Codi amb major penalitat.

Article 87

L'apologia dels delictes o de les organitzacions o dels grups expressats en els articles anteriors serà castigada amb la pena de sis anys de presó.

Article 88

Serà castigat amb pena de presó de fins a tres anys el qui participi en grups considerats paramilitars tant per llur organització, l'uniforme o els emblemes com per la seva actitud d'incitació a manifestacions armades.

Article 89

El dipòsit, la importació, l'exportació, el comerç o el trànsit, real o fictici, pel Principat de les armes prohibides o d'imitacions d'aquestes armes, incloses a la

secció 2 article 2, llevat de les del paràgraf 8, del Decret de 3 de juliol de 1989, i la fabricació de les mateixes armes seran castigats amb pena de presó de fins a deu anys.

Article 90

El qui porti il·legalment alguna o algunes de les armes previstes a la secció 2, art. 2 del Decret de 3 de juliol de 1989, excepte les del paràgraf 8 del propi article, serà castigat amb pena de fins a cinc anys de presó.

Article 91

El qui simplement posseeixi l'arma o les armes relacionades a l'article anterior serà castigat amb pena de presó de fins a tres anys.

Article 92

La fabricació d'armes de les categories 1a a 4a i de la 6a i la fabricació de cartutxos per a armes de 1a, 2a i 6a categoria serà castigada amb pena de presó de fins a cinc anys.

Article 93

La importació, la compra, la venda, la tinença, el port i la reparació d'armes reglamentades o la fabricació de municions també reglamentades, sense els corresponents permisos, autoritzacions o guies, seran castigades amb pena de presó de fins a tres anys, salvat el que disposen els articles 289 i 290 d'aquest Codi. Queden excloses d'aquest article les armes de caça menor.

Article 94

El qui obri, dirigeixi o exploti sense autorització un camp o una galeria de tir serà castigat amb pena de fins a dos anys i un mes de presó.

Article 95

La venda il·legal d'una arma curta de foc reglamentada a una persona no resident serà castigada amb pena de fins a quatre anys de presó.

Article 96

El qui realitzi operacions comercials internacionals d'armes reglamentades, amb trànsit real o fictici pel Principat, serà castigat amb pena de fins a vuit anys de presó.

Article 97

En els casos previstos als articles 8 a 95 constituirà circumstància agreujant la condició de patró, gerent o empleat d'una empresa dedicada al comerç o a la reparació d'armes.

Article 98

La compravenda, la detenció o la importació d'explosius que no vagi destinada a una activitat autoritzada serà penada fins a deu anys de presó.

Article 99

L'elaboració, la tinença, l'adquisició i la cessió d'agents o toxines biològiques que no siguin destinats a fins profilàctics, de protecció o a altres de pacífics, seran castigades amb pena de presó de fins a deu anys.

Article 100

L'associació de dues o més persones amb l'objecte de preparar i cometre un fet delictiu serà castigada amb pena de fins a cinc anys de presó.

Capítol III. L'organització del Principat

A. Les autoritats i els agents de l'autoritat

Article 101

Qui intimidï, amenaci o coaccioni una autoritat en ocasió o per raó de la seva funció serà castigat amb pena de presó de fins a cinc anys.

Article 102

Qui injuriï o calumniï una autoritat en les mateixes condicions de l'article anterior serà condemnat, com a autor d'un delicte de desacatament, a la pena de presó de fins a tres anys.

Article 103

El qui injuriï greument o per un mitjà de comunicació social els agents de l'autoritat serà castigat amb pena de presó de fins a un màxim de trenta mesos.

Article 104

Amb la mateixa pena establerta a l'article anterior serà castigat el qui resisteixi greument o desobeeixi l'autoritat o els seus agents en l'exercici de llurs funcions.

Article 105

Qui, per aconseguir un fi il·lícit, subornï una autoritat, un agent de l'autoritat o un funcionari públic, serà castigat amb la pena de cinc anys de presó. Si el resultat volgut fos lícit, l'autor del suborn serà castigat amb la pena de fins a tres anys.

En els supòsits de l'apartat precedent, l'autoritat, l'agent de l'autoritat o el funcionari subornat incorrerà en les penes màximes de sis i tres anys de presó respectivament.

Article 106

El funcionari públic que s'apoderi de fons o cabals públics que tingui al seu càrrec serà castigat amb pena de fins a vuit anys de presó.

B. L'Administració de Justícia

Article 107

El qui testifiqui falsament o emeti un peritatge fals o l'interpret que falsegi conscientment la traducció, en un procediment judicial, serà castigat amb pena de tres anys de presó. Quan es faci en un procediment penal i en perjudici del reu, la pena aplicable serà de cinc anys.

Article 108

El qui tenint la prova de la innocència d'una persona privada de llibertat s'abstingui d'aportar-la davant de l'autoritat, serà castigat amb pena de presó de fins a tres anys.

Article 109

El qui, amb violència o intimidació, faci que un testimoni o perit declari o emeti dictamen contràriament a la veritat en causa civil o penal serà castigat amb pena de cinc anys de presó.

Article 110

El qui, davant d'una autoritat, un funcionari de policia o judicial o administratiu, imputi falsament i maliciosa a una persona fets constitutius de delicte, serà castigat amb pena de presó de fins a tres anys.

Article 111

La revelació de secrets per part d'un funcionari judicial en relació a fets que conegui per raó de la seva funció serà castigada amb pena de tres anys de presó. En la mateixa pena incorrerà el funcionari judicial que lliuri indegudament

documents o còpies que obtingui en ocasió de les seves funcions.

Article 112

El qui tregui un detingut o pres o condemnat del lloc on estigui reclòs o conduït, o en faciliti l'evasió, serà castigat amb pena de quatre anys de presó. Si es tracta d'un funcionari o si s'utilitza violència o intimidació, la pena aplicable serà de vuit anys de presó.

Article 113

El detingut, pres o condemnat que s'evadeixi mitjançant violència, intimidació o força, o participant directament o indirectament en un motí o mitjançant suborn, serà condemnat a la pena de cinc anys de presó.

Article 114

El jutge que, mitjançant preu, promesa o recompensa dicti resolució injusta, serà castigat amb pena de fins a deu anys de presó. Si la resolució és justa la pena aplicable serà de cinc anys.

Article 115

Qui intimidi, amenaci o coaccioni un jutge, fiscal o batlle en l'exercici o en ocasió de les seves funcions, serà castigat amb pena de fins a sis anys de presó.

Article 116

Serà castigat amb pena de quatre anys de presó el qui intimidi, amenaci o coaccioni un funcionari judicial en les circumstàncies expressades en l'article anterior.

Article 117

Els qui pertorbin greument l'ordre en el curs d'una audiència pública, dels Tribunals o de les Batllies, serà castigat amb la pena de dos anys i un mes de presó.

C. La pau pública

Article 118

Els qui en grup atemptin contra la pau pública i produeixin lesions o vexacions greus a les persones o danys a les coses seran castigats amb pena de presó de fins a dos anys i sis mesos.

Article 119

Amb la mateixa pena prevista a l'article anterior serà castigat el qui amb violència o intimidació pertorbi greument l'ordre en un acte públic.

Article 120

El qui pertorbi o obstaculitzi l'exercici en plena llibertat dels drets cívics, polítics o electorals d'una persona serà castigat amb pena de presó de fins a tres anys.

Article 121

El qui, de qualsevol manera, en el curs d'unes eleccions oficials o posteriorment, alteri o falsegi el resultat electoral, serà castigat amb pena de presó de fins a cinc anys.

Article 122

Els qui cometin actes de profanació, ultratge o destrucció en temples destinats al culte o en ocasió de celebracions religioses seran castigats amb pena de presó de fins a quatre anys.

D. Els serveis públics

Article 123

Serà castigat amb la pena màxima de tres anys de presó el funcionari públic que reveli els secrets que conegui per raó de la seva funció o lliuri indegudament a altra persona documents o còpies que obtingui per raó del seu càrrec.

Article 124

Qualsevol persona que, sense autorització judicial, violi la correspondència postal, telegràfica, telefònica, de tèlex o de telefax o de qualsevol altre tipus serà castigada amb la pena de presó de fins a tres anys.

Article 125

Serà castigat amb la mateixa pena de l'article anterior el qui injustificadament interrompi o retengui qualsevol tipus de correspondència o la destrueixi.

Article 126

El qui amb violència o intimidació a les persones o amb força en les coses impossibiliti el normal desenvolupament d'un servei públic serà castigat amb la pena de fins a tres anys de presó.

Títol II. Delictes contra la societat

Capítol I. El treball

Article 127

Serà castigat amb la pena de fins a tres anys de presó el qui trafiqui il·legalment amb la mà d'obra.

Article 128

El qui, en perjudici dels empleats, deixi d'observar de manera reiterada les mesures de seguretat i d'higiene del treball legalment establertes serà castigat a la pena de fins a dos anys i un mes de presó.

Si, a conseqüència de la inobservància de les mesures de seguretat en el treball, es produís la mort o les lesions, compreses en els articles 192 o 193 d'aquest Codi, d'un empleat, s'imposarà la pena de fins a tres anys de presó.

Article 129

El qui imposi condicions de treball lleonines o manifestament injustes aprofitant-se de la situació de necessitat d'una persona serà castigat amb la pena de fins a dos anys i un mes de presó.

Capítol II. L'economia

Article 130

El qui sol·liciti públicament capitals o crèdits aparentant empresa o negociacions imaginàries o manifestament desproporcionades a les possibilitats financeres o comercials de l'empresa, serà castigat amb la pena de quatre anys de presó.

Article 131

El director, l'administrador, el soci o qualsevol altre representant legal d'una societat o empresa que, coneixent la mala situació dels negocis empresarials i amagant-ho maliciosament, contregui noves obligacions amb consciència que no podran ser complertes, serà castigat amb la pena de fins a cinc anys de presó.

Article 132

El qui amagant maliciosament la mala situació d'una empresa mercantil, indueixi un tercer a fer-hi inversions o concedir crèdits i els obtingui, serà castigat amb pena de presó de fins a cinc anys.

Article 133

El qui abusant de la inexperiència o la ignorància d'altri, l'indueixi maliciosament a efectuar inversions o especulacions notòriament arriscades o obertament desproporcionades amb la seva fortuna, serà castigat amb la pena de fins a dos anys i sis mesos de presó.

Article 134

El director, l'administrador o el representant legal d'una societat o empresa que presenti un balanç o una memòria falsos serà castigat amb la pena de fins a dos anys i un mes de presó.

Article 135

Els directors, administradors, representants legals o socis que facin distribuir dividendes o utilitats sense balanç o en desacord amb el mateix balanç o conforme a un balanç fals seran castigats amb la pena de presó de fins a quatre anys.

Article 136

Als efectes dels articles anteriors s'entendrà per director no solament la persona que ocupi aquest càrrec sinó també la que de fet exerceixi iguals funcions.

Article 137

Les persones esmentades en els articles anteriors que disposin de diners o béns de la societat o empresa per a si o per a altres, o els utilitzin per a fins distints dels socials, seran castigats amb la pena de fins a cinc anys de presó.

Article 138

El qui constitueixi societat o empresa fictícies o sense objecte en perjudici d'altres serà castigat amb pena de presó de fins a cinc anys.

Article 139

El qui en perjudici de tercer lliuri o negociï lletra o lletres de canvi l'import de les quals excedeixi de 500.000 pessetes que no responguin a una operació real, serà castigat a la pena de fins a tres anys de presó.

No obstant això, el culpable quedarà exempt de pena si, arribat el venciment, la lletra és abonada.

Article 140

Les persones declarades en fallida fraudulenta o que maliciosament es posin en situació de fallida per defraudar els

seus creditors, seran castigats amb la pena de cinc anys de presó.

Article 141

Amb la mateixa pena prevista a l'article anterior seran castigats els qui facin aixecament de béns en perjudici de terceres persones.

B. La moneda falsa**Article 142**

Serà castigat amb pena de presó de fins a vint anys, el qui falsifiqui moneda que tingui curs legal o introdueixi o expedeixi moneda falsa.

Article 143

Serà castigat amb pena de presó de fins a deu anys la persona en poder de la qual es trobi moneda falsa per destinar-la maliciosament a la seva expedició.

Article 144

El qui havent rebut de bona fe moneda falsa la torni a expedir constant-li la seva falsedat i sempre que el valor facial total o el seu equivalent sigui superior a 100.000 pessetes, serà castigat amb pena de presó de fins a tres anys.

C. El blanqueig de diner o de valors**Article 145**

El qui cometi un acte per ocultar l'origen de diners o valors provinents d'un delictes de tràfic de drogues, proxenetisme o terrorisme o utilitzi aquells diners o valors lícitament, coneixent-ne o havent de conèixer-ne la procedència, serà castigat amb pena de fins a vuit anys de presó i multa de fins a 20.000.000 de pessetes.

Article 146

Quan, en el supòsit de l'article anterior, l'autor hagi actuat amb ànim de lucre o hagi format part d'una associació per delinquir o per blanquejar diner procedent de delictes comesos a l'estranger, la pena imposada podrà ser de deu anys de presó i una multa de fins a 80.000.000 de pessetes.

Article 147

Els dos articles anteriors seran aplicables encara que el delictes principal hagi estat realitzat a l'estranger, sempre que aqueix delictes estigui penalment castigat per la llei andorrana.

En tot cas, els diners o valors referits en els mateixos articles seran objecte de comís.

Capítol III. La fe pública**Article 148**

Serà castigat amb pena de cinc anys de presó el qui realitzi una falsedat en document públic o oficial.

Article 149

Si la falsificació prevista en l'article anterior és realitzada per un funcionari públic en exercici de les seves funcions, la pena aplicable serà de set anys de presó.

Article 150

Qui cometi una falsedat en document privat serà castigat amb pena de tres anys de presó.

Article 151

Amb la mateixa pena prevista en l'article anterior serà castigat qui, amb coneixement de la falsedat d'un document d'identitat, passaport, permís de conduir o d'armes o qualsevol altre lliurat per l'autoritat competent, l'utilitzi o se'n prevalgui.

Article 152

La possessió dolosa o no justificada d'un dels documents falsos esmentats en els articles anteriors serà castigada amb la pena de dos anys i un mes de presó.

Article 153

La possessió dolosa o no justificada de documents d'identitat, passaports o altres documents oficials, en blanc, serà castigada amb la pena de dos anys i un mes de presó.

Article 154

Serà castigada amb la pena de sis anys de presó la donació, la venda o la facilitació dels documents esmentats en els tres articles anteriors.

Article 155

El qui falsifiqui segells oficials o impresos oficials serà castigat amb la pena de quatre anys de presó. La mateixa pena s'imposarà a qui els introdueixi, els guardi, els proporcioni o els utilitzi.

Article 156

El qui il·legalment o sense justificació posseeixi o guardi estris o utensilis destinats a la pràctica de falsificacions serà

castigat amb la pena de dos anys i un mes de presó.

Article 157

El qui il·legítimament o indegudament confeccioni o utilitzi uniformes oficials serà castigat amb la pena de tres anys de presó.

Article 158

La falsificació o alteració dels números d'identificació de motor o xassís d'un vehicle, o l'alteració o el canvi de plaques de matriculació del vehicle serà castigada amb la pena de quatre anys de presó.

Article 159

La utilització, guarda o possessió d'un vehicle, sabent que ha estat objecte de qualsevol de les falsificacions o alteracions esmentades en l'article precedent, serà castigada amb una pena de fins a dos anys i sis mesos de presó.

Article 160

Quan un delicte de falsedat es cometi com a mitjà per executar-ne un d'estafa, serà castigat independentment del delicte final si la falsedat ha estat comesa en un document oficial, públic o mercantil.

Capítol IV. La salut pública

Article 161

La introducció, l'exportació, la fabricació, el transport, la cessió o qualsevol forma de tràfic il·lícit de drogues tòxiques o la tinença d'aquestes substàncies a algun d'aquells fins seran castigats amb pena de presó de fins a vint anys.

Quan es tracti de petites o mínimes quantitats de droga seran d'aplicació els articles 163, 164 i 169.

Article 162

L'associació de diverses persones amb la finalitat de cometre la infracció més amunt esmentada serà castigada amb una pena de fins a deu anys de presó.

Article 163

El cultiu, l'oferiment, la cessió de drogues tòxiques, la introducció, l'exportació d'aquestes substàncies així com el transport i la detenció sempre que sigui en petites quantitats seran castigats amb pena de presó de fins a cinc anys, salvat el que es refereix als articles 296 i 297 d'aquest Codi.

Article 164

L'afavoriment de l'ús de la droga, la venda o la cessió en petites quantitats, en perjudici de menors de divuit anys o d'incapacitats així com la seva venda o cessió en establiments freqüentats per menors d'aquella edat, seran castigats amb pena de presó de fins a deu anys.

Article 165

L'oferiment, la cessió, la introducció de qualsevol substància presentada falsament com a substància amb efectes de droga tòxica seran castigats amb pena de presó de fins a quatre anys.

Article 166

El qui cedeixi a altri, mitjançant engany, droga, amb l'aparença de producte inocu, serà castigat amb pena de vuit anys de presó.

Article 167

El qui aduleri o transformi les substàncies a què fa referència aquest capítol incrementant el perill per a la salut de les persones, serà castigat amb la pena de presó de fins a deu anys.

Article 168

La propaganda o promoció de qualsevol droga tòxica seran castigades amb pena de presó de fins a cinc anys.

Article 169

L'ús així com la detenció o la introducció de mínimes quantitats de drogues tòxiques, que no siguin del tipus cannabis, per al propi consum seran castigats amb pena de presó de fins a tres anys.

Article 170

En tots els casos esmentats més amunt, el Tribunal podrà disposar que el temps d'internament en un centre adequat o el període de cura de desintoxicació seran d'abonament a la pena imposada en part o totalment.

Article 171

Endemés de les penes assenyalades, es podrà inhabilitar a perpetuïtat els culpables que posseeixin títols sanitaris o farmacèutics de qualsevol classe o siguin autoritat, funcionari públic o educador, si existís en la comissió del delicte abús de càrrec, ofici o professió.

Article 172

Podran ser comissats tots els vehicles, instruments i efectes utilitzats per a la comissió del delicte i les quantitats obtingudes, i clausurats temporalment o definitivament els establiments o les empreses utilitzats pel tràfic.

Article 173

Els qui, sense estar degudament autoritzats, elaborin o trafiquin amb medicaments o substàncies nocives seran castigats amb la pena de tres anys de presó.

Article 174

El qui alteri begudes o aliments de tal manera que puguin ser nocives per a la salut de les persones o vengui els productes adulterats, serà castigat amb la pena de quatre anys de presó.

Capítol V. La protecció familiar i dels desvalguts

Article 175

L'encarregat de la guarda i custòdia d'un menor que el deixi abandonat posant en perill la seva vida o integritat física serà castigat amb la pena de fins a quatre anys de presó.

Article 176

En la mateixa pena incorrerà el qui abandoni, en les condicions expressades en l'article anterior, una persona desvalguda per raó del seu estat físic o psíquic.

Article 177

Quan en el supòsit dels dos articles anteriors l'abandó causi la mort d'una persona, s'imposarà la pena de fins a vint anys de presó, i si es causen lesions greus la de presó de fins a vuit anys.

Article 178

El qui amb afany de lucre i en perjudici de persones de feble situació econòmica, abusi manifestament dels lloguers en relació a les condicions inadequades de l'habitatge que proporciona serà castigat amb la pena de tres anys de presó.

Capítol VI. La circulació viària

Article 179

Serà castigat amb pena de fins a tres anys de presó el qui condueixi un vehicle automòbil de transport públic de passatgers o mercaderies sota la influència de

begudes alcohòliques o substàncies al·lucinògenes, estupefaents o altres similars de tal manera que pugui afectar la seguretat de la conducció.

Títol III. Delictes contra les persones

Capítol I. Delictes contra la vida de les persones

Article 180

El qui mata una persona comet homicidi i serà castigat amb pena de presó de fins a quinze anys.

Article 181

Comet assassinat el qui mata una persona concorrent algunes de les circumstàncies següents:

- a) Premeditació.
- b) Traïdoria.
- c) Crueltat innecessària.
- d) Enverinament.
- e) Recompensa.

Comet així mateix assassinat el qui mata una persona per preparar, facilitar o executar un altre delictes o per afavorir la fugida o assegurar la impunitat dels autors o còmplices del delictes.

L'autor d'assassinat serà castigat amb pena de presó fins a un màxim de trenta anys.

Article 182

El qui mati un ascendent o descendent legítim, il·legítim o adoptiu, serà condemnat, com a autor d'un delictes de parricidi, a la pena de presó de fins a vint anys.

Article 183

La mare que, per ocultar el fet del naixement, mati el seu fill recent nascut serà castigada, com a autora d'un delictes d'infanticidi a la pena de fins a sis anys de presó.

Aquesta norma no podrà beneficiar cap altre participant en el delictes excepte els avis materns.

Article 184

Els qui participin tumultuàriament i confusament en una baralla utilitzant mitjans perillosos per a la vida o la inte-

gritat física de les persones o formes brutals d'agressió seran castigats amb pena de fins a quatre anys de presó.

Article 185

La mare que cometi avortament o doni el consentiment per a l'avortament incorrerà en la pena de presó de fins a dos anys i sis mesos. Si el comet una altra persona amb el consentiment de la mare el màxim de la pena aplicable serà de quatre anys de presó. La pena serà de fins a sis anys si l'autor és metge, facultatiu, sanitari o persona que es dedica habitualment o amb ànim de lucre a realitzar pràctiques avortives.

Article 186

L'avortament practicat sense el consentiment de la mare serà castigat amb la pena màxima de deu anys de presó.

Article 187

Si, a conseqüència de pràctiques avortives en una persona realment o suposadament embarassada, en resulten lesions greus o la mort de la persona la pena màxima aplicable serà de dotze anys de presó.

Article 188

Qui ofereixi serveis propis o aliens per a l'execució d'avortament o subministri mitjans o recomani procediments avortius serà castigat a pena de presó de fins a tres anys.

Article 189

Els qui hagin incorregut en qualsevol dels delictes compresos en els articles 185 a 188 podran ésser condemnats a la inhabilitació per a l'exercici de qualsevol activitat de tipus mèdic, farmacèutic i sanitari.

Article 190

El qui instigui o indueixi al suïcidi o el faciliti serà castigat amb la pena de fins a deu anys de presó.

Article 191

Qui cometi homicidi culposament serà castigat amb pena de fins a dos anys i un mes de presó.

En el supòsit que la mort es causi per imprudència temerària, imperícia o negligència professional greus o per efecte de begudes alcohòliques o drogues la

pena podrà ser de fins a tres anys de presó.

Capítol II. Delictes contra la integritat de les persones

Article 192

El qui mutili, cegui, castri o inutilitzi per a la procreació una altra persona, o li causi lesions que produeixin una incapacitat fisiològica o psíquica total i permanent serà castigat amb la pena de presó fins a un màxim de quinze anys.

Article 193

Els qui causin lesions corporals o psíquiques no compreses en l'article anterior sempre que en resti vici, defecte o deformitat o produeixin inutilitat per al treball o les ocupacions habituals superior a 90 dies, seran castigats amb pena de fins a vuit anys de presó.

Article 194

Els qui causin lesions corporals o psíquiques sempre que no en resti vici, defecte o deformitat o produeixin inutilitat per al treball o les ocupacions habituals superior a 30 dies i que no excedeixi de 90 dies, seran castigats amb pena de presó de fins a tres anys.

Article 195

Els qui causin lesions de qualsevol entitat o importància no compreses en els articles anteriors, sempre que siguin causades amb armes de foc o blanques, explosius o materials inflamables o bé que revelin en la seva execució una notòria brutalitat, seran castigats amb pena de presó de fins a cinc anys.

Article 196

El qui practiqui a una persona sense el seu consentiment una experimentació mèdica o biològica no justificada pel seu estat, serà castigat amb pena de fins a tres anys de presó.

Article 197

Incorrerà en pena de presó no superior a dos anys i un mes el qui per imprudència o negligència causi lesions que comportin un temps de curació superior a 90 dies o incapacitat temporal de duració superior al mateix termini, o de les quals resulti perjudici estètic rellevant.

Article 198

En els delictes compresos en aquest capítol i en el precedent el consentiment de la víctima no eximeix de responsabilitat criminal.

Article 199

El qui ometi socórrer una persona en perill greu, sempre que pugui fer-ho sense risc per a ell o per a tercers, serà castigat amb pena de presó de fins a tres anys. La pena aplicable serà de fins a cinc anys quan la víctima ho fos a conseqüència d'una acció del qui omet el socors.

Capítol III. Delictes contra l'honor de les persones**Article 200**

L'autor d'injúries o difamacions greus proferides públicament o publicades per escrit o en un mitjà de comunicació social serà castigat amb pena de presó de fins a dos anys i un mes.

Article 201

El qui per escrit o en un mitjà de comunicació social imputi a una altra persona la comissió d'un delictes serà castigat amb pena de fins a tres anys de presó. No serà castigat quan l'acusat provi la realitat del fet imputat, però la prova no serà admissible quan es refereixi a delictes prescrits, indultats o cancel·lats o quan hagin transcorregut més de deu anys des de la comissió dels delictes imputats.

Article 202

Amb les respectives penes establertes en els articles anteriors serà castigat el director; en defecte del director, l'editor; i en defecte d'aquest, l'impressor, que hagin permès la publicació injuriosa, difamatòria o calumniosa.

La mateixa norma serà d'aplicació en els altres delictes comesos per qualsevol mitjà de comunicació social.

Article 203

Per perseguir els delictes tipificats en aquest capítol serà precisa la interposició de querella previ acte de conciliació.

Capítol IV. Delictes de comportament sexual**Article 204**

Constitueix violació l'accés carnal amb una dona contra o sense la seva voluntat.

S'entén que no pot prestar consentiment a aquests efectes la menor de catorze anys o la persona privada de raó o sentit.

Article 205

L'autor de violació serà castigat a la pena de presó de fins a dotze anys. Quan concorri violència o intimidació i la víctima tingui menys de catorze anys la pena podrà ésser de fins a quinze anys de presó.

Article 206

El qui sense intimidació o violència tingui accés carnal amb una menor de més de catorze anys i menys de setze anys serà castigat amb pena de fins a sis anys de presó.

Article 207

La mateixa pena establerta a l'article anterior serà aplicable a qui tingui accés carnal amb una persona de setze anys a divuit anys quan concorri engany o prevalència d'autoritat o de situació.

Article 208

L'ascendent que tingui accés carnal amb un descendent de catorze a divuit anys serà castigat amb pena de fins a set anys de presó.

Article 209

A efectes dels articles anteriors els actes de penetració sexual realitzats en persona del mateix sexe s'equipararan als comesos en persones de sexe diferent.

Article 210

Els qui sense estar compresos en els articles 204 a 209, abusin deshonestament d'una persona d'un o altre sexe seran castigats amb pena de presó de fins a quatre anys, que podrà elevar-se fins a sis anys quan la víctima sigui menor de dotze anys o concorrin violència, intimidació o prevalència d'autoritat o situació.

Article 211

El qui ultratgi el pudor o els bons costums amb fets escandalosos per un mitjà de comunicació social o que afectin un menor d'edat serà castigat amb pena de fins a dos anys i mig de presó.

Article 212

El qui executi davant de menors o malalts mentals, o faci executar per aquestes persones actes lúbrics o d'exhibició obs-

cena serà castigat amb pena de presó de fins a sis anys.

Article 213

La fabricació, l'edició, la difusió, l'exhibició o la venda de matèries pornogràfiques serà castigada amb la pena de presó de fins a dos anys i mig. Quan el delictes es cometi en perjudici de menors la pena aplicable serà de fins a quatre anys de presó.

Article 214

Qui promogui, faciliti o afavoreixi la prostitució de persones d'un o altre sexe o s'aprofiti de qualsevol forma de la prostitució serà castigat amb pena de fins a sis anys de presó.

El Tribunal podrà disposar el tancament definitiu o temporal de l'establiment en el qual es realitzin les activitats esmentades.

Article 215

Quan els delictes previstos en l'article anterior es cometin amb violència, engany, o en detriment de menors d'edat o aprofitant-se de dependència laboral o jeràrquica o amb abús d'autoritat, la pena de presó imposable serà de fins a deu anys.

Article 216

Les persones encarregades d'un menor que tenint coneixement del seu estat de corrupció o vici no impedeixin que continuï en aquesta situació seran castigades amb pena de presó de fins a tres anys.

Article 217

Els propietaris, empresaris o gerents d'establiments públics que consentin actes greus contraris al pudor seran castigats amb pena de presó de fins a tres anys.

Capítol V. Delictes contra la intimitat de les persones**Article 218**

Qui divulgui la intimitat d'una persona amb propòsit de desprestigiar-la o perjudicar-la serà castigat amb pena de presó de fins a tres anys.

Article 219

Els qui atemptin contra la intimitat d'una altra persona sense el seu consentiment, mitjançant aparells d'escolta o

gravació visual, gràfica o acústica o interceptació de línies seran castigats amb la pena de quatre anys de presó.

Article 220

Els qui per atemptar contra la intimitat d'una persona s'apoderin de documents, fotografies, cartes o cintes gravades o els divulguin, seran castigats amb la pena de tres anys de presó.

Article 221

Quan els delictes establerts en aquest capítol s'hagin comès per mitjà d'impremta, gravat, ràdio o qualsevol altre mitjà que en faciliti la publicació, serà penalment responsable l'autor i el director; en defecte d'ells, l'editor i en defecte de l'editor, l'impressor.

Article 222

El professional que maliciosament reveli els secrets dels seus clients serà castigat amb la pena de presó de fins a tres anys.

Article 223

Amb les mateixes penes establertes en l'article anterior incorreran l'administrador, el dependent o el criat que maliciosament divulguin o revelin un secret del seu principal.

Article 224

El qui per raó del treball que presti a altre conegui i maliciosament divulgui secrets d'aquest darrer, incorrerà en la mateixa pena de presó fins a tres anys.

Article 225

Els delictes expressats en els articles 218 i següents solament seran perseguibles a instància de part.

Article 226

L'administrador o empleat de banca o d'establiment de crèdit que reveli maliciosament informació confidencial relativa a clients serà condemnat amb pena de presó de fins a quatre anys. Si el delicte es comet per preu o recompensa la pena màxima serà de set anys de presó.

No quedarà compresa en aquest article la informació privada facilitada amb finalitat de garantia pels administradors d'un banc als d'una altra entitat bancària del Principat, relativa estrictament als crèdits acordats o riscos assumits pel primer a un dels seus clients.

Article 227

La violació de secrets tipificada en els articles 222 a 224 i 226 continuarà essent punible malgrat que el professional hagi deixat d'exercir la professió o hagi cessat la relació contractual de l'administrador, dependent, empleat o criat.

Capítol VI. Delictes contra la llibertat de les persones

Article 228

El particular que privi il·legalment de llibertat una persona serà castigat amb pena de presó de fins a cinc anys. Si la privació de llibertat sobrepassa els cinc dies serà d'aplicació la pena prevista a l'article següent.

Article 229

El qui segresti una persona per obtenir rescat serà castigat amb pena de presó de fins a quinze anys.

Article 230

El qui, amb violència o intimidació, s'apoderi o prengui el control d'una aeronau o vehicle automòbil en els quals es transportin persones serà castigat amb la pena de fins a deu anys de presó.

Article 231

Si en el cas dels articles anteriors s'esdevé la mort de la persona privada de llibertat o en resulten lesions greus, l'autor serà castigat amb pena de fins a vint anys de presó.

Article 232

En el cas que l'autor d'un segrest posi espontàniament i incondicionalment en llibertat la víctima abans del termini de cinc dies, a comptar de la data de la detenció, la pena aplicable a l'autor serà de fins a cinc anys de presó.

Article 233

Els còmplices i encobridors dels delictes compresos en els articles anteriors seran castigats amb les mateixes penes establertes per als autors.

Article 234

Qui, mitjançant coacció psíquica o física, coarti greument la llibertat d'obrar d'una persona serà castigat amb la pena de fins a tres anys de presó.

Article 235

Les amenaces d'un fet constitutiu de delicte major seran castigades amb pena de fins a tres anys de presó.

La pena aplicable serà de fins a cinc anys quan les amenaces siguin fetes reiteradament o mitjançant arma o per escrit o sota condició il·lícita.

Article 236

Seran reus de xantatge i castigats amb pena de fins a cinc anys de presó:

1. Els qui amb ànim de lucre o amb qualsevol altre propòsit, sota amenaça directa o encoberta de donar a conèixer quelcom reservat o secret que afecti l'honor, el prestigi o la fortuna de l'amenajat o la seva família, exigeixin el lliurament de diners o la realització o no realització d'un determinat acte contra la voluntat de la víctima.

2. Els qui amb el mateix ànim i les exigències esmentades en l'apartat anterior, amenacin d'iniciar o de no cessar la realització d'actes de difamació contra l'amenajat o la seva família.

Article 237

El qui amb violència o intimidació entri o romangui en un domicili aliè serà castigat amb la pena de tres anys de presó.

Article 238

L'article anterior no serà d'aplicació quan l'entrada sigui per causa de reconeguda necessitat.

Títol IV. Delictes contra el patrimoni

Capítol I. Del robatori i del furt

Article 239

Comet robatori el qui amb ànim de lucre i amb violència o intimidació s'apodera de coses mobles alienes.

També es comet robatori quan l'apoderament es fa mitjançant escalament, o claus falses o de possessió il·legítima.

Article 240

L'autor de robatori serà castigat amb pena de presó de fins a deu anys.

Article 241

Constitueixen circumstàncies agreujants específiques del robatori:

a) El port d'armes reals o simulades de qualsevol tipus.

b) La comissió del delictes en casa habitada.

Quan concorri qualsevol de les circumstàncies esmentades la pena imposable serà de fins a quinze anys de presó.

Article 242

Quan el robatori es cometi amb presa d'ostatges la pena màxima aplicable serà de vint anys de presó.

En cas de mort o de lesions greus de l'ostatge serà d'aplicació la pena prevista a l'article 231.

Article 243

El qui, sense violència, força o intimidació, s'apodera amb ànim de lucre de béns de quantia superior a 500.000 pessetes serà castigat com a autor d'un delictes de furt amb pena de fins a quatre anys de presó.

Article 244

Quan el furt tingui per objecte coses de valor històric o artístic la pena imposable a l'autor serà de presó de fins a cinc anys.

Article 245

Qui cometi furt de béns de quantia superior a 300.000 pessetes concurrent abús de confiança serà castigat amb pena de fins a cinc anys de presó.

Article 246

El qui, amb violència o intimidació, s'apodera d'un vehicle aliè sense ànim de fer-lo propi, serà castigat amb pena de presó de fins a tres anys.

Capítol II. De l'apropiació indeguda i de l'estafa

Article 247

Comet apropiació indeguda la persona que s'apodera de béns la possessió dels quals li ha estat confiada en concepte de dipòsit o altre títol que l'obliga a retornar-los. L'autor d'una apropiació indeguda de quantia superior a 300.000 pessetes serà castigat amb pena de presó de fins a cinc anys. Si el delictes es comet per una persona en l'exercici de les seves funcions públiques serà d'aplicació l'article 106.

Article 248

Comet estafa qui, mitjançant engany suficient i ànim de lucre, causa un perjudici patrimonial a una altra persona.

L'autor d'estafa en quantia superior a 300.000 pessetes serà castigat amb pena de fins a cinc anys de presó.

Capítol III. Dels xecs sense provisió i de les targetes de crèdit

Article 249

Cometen el delictes d'emissió de xec sense provisió:

1. Els qui donin en pagament o lliurin per qualsevol concepte un xec sense tenir provisió de fons suficients i disponibles o autorització expressa per girar en descobert.

2. Els qui donin en pagament o lliurin per qualsevol concepte un xec sabent que al temps de la presentació no podrà ésser pagat legalment.

3. Els qui lliurin xec i després retirin o bloquegin tota o una part de la provisió de fons, donin contraordre de pagament o el frustrin, exceptuant els supòsits de pèrdua o furt del document.

L'autor del delictes d'emissió de xec sense provisió serà castigat amb pena de presó de fins a tres anys si el xec té un import superior de 300.000 pessetes.

D'acord amb el que disposa l'article 37 núm. 11 d'aquest Codi, el Tribunal podrà imposar la pena de prohibició d'emetre xecs temporalment o definitivament. Podrà, així mateix, confiscar el talonari o els talonaris que estiguin en possessió del condemnat.

Article 250

El qui per negligència emeti un xec sense provisió de fons suficient i disponible serà castigat amb multa de fins al mateix import del xec.

Article 251

En els supòsits dels dos articles anteriors, constituirà excusa absoluta el pagament del xec dintre dels quinze dies següents a la data de presentació del xec al seu cobrament.

Article 252

El titular d'una targeta de crèdit caducada o anul·lada que la utilitzi maliciosa-

ment serà castigat amb pena de presó de fins a dos anys i sis mesos.

Article 253

El qui utilitzi indegudament una targeta de crèdit de la qual no sigui titular serà castigat amb pena de presó de fins a tres anys.

Article 254

El qui trafiqui amb una o més targetes de crèdit serà condemnat amb pena de fins a cinc anys de presó.

Capítol IV. De la receptació

Article 255

El qui adquireixi, rebí o amagui diners, coses o béns amb coneixement que provenen d'un delictes major serà castigat amb pena de fins a quatre anys de presó. El receptor habitual o professional incorrerà en la pena màxima de sis anys de presó.

Article 256

Incorreran en la pena de l'article anterior els receptors, àdhuc quan l'autor del fet de què provenen els efectes fos irresponsable, desconegut o estigués complint la pena.

Capítol V. Dels danys i dels incendis

Article 257

El qui perjudiqui dolosament el patrimoni aliè amb danys de quantia superior a 500.000 pessetes, o de 100.000 pessetes si es tracta de monuments públics o objectes d'interès nacional, serà castigat amb pena de presó de fins a tres anys.

Article 258

El qui incendiï un edifici o un vehicle o un altre lloc en el qual hi hagi nombrosa concurrència de persones serà castigat amb pena de fins a trenta anys de presó.

Article 259

Serà castigat amb pena de fins a vint anys de presó el qui causi un incendi en casa habitada o en edifici, tenda o lloc tancat en el qual li consti l'existència de persones.

Article 260

El qui cremi un bosc serà castigat amb pena de fins a vuit anys de presó.

Article 261

Amb la mateixa pena serà castigat qui causi incendi en un edifici públic o ubicat a l'interior d'una població.

Article 262

Serà castigat amb pena de fins a sis anys de presó qui cremi collites o edificis en desolat.

Article 263

L'autor d'incendi de béns propis quan hi hagi perill de danys a tercers serà castigat amb pena de fins a dos anys i un mes de presó.

Capítol VI. Del delictes informàtic

Article 264

El qui, de manera fraudulenta, accedeixi en la totalitat o en una part d'un sistema informàtic serà castigat amb pena de presó de fins a dos anys i mig.

Article 265

En el supòsit de l'article anterior, i sempre que hi hagi ànim de lucre o es causi alteració o destrucció de dades o programes, serà castigat amb pena de presó de fins a quatre anys.

Article 266

El qui indegudament obtingui o s'apoderi de dades o programes d'un sistema informàtic serà castigat amb pena de presó de fins a tres anys.

Article 267

Serà castigat amb pena de fins a cinc anys de presó el qui destrueixi o alteri dades o programes d'un sistema informàtic.

Article 268

El qui utilitzi o reproduïxi indegudament, amb profit propi o d'un tercer, dades o programes d'un sistema informàtic serà castigat amb penes de fins a tres anys de presó.

Article 269

El qui, aprofitant-se del seu càrrec o de la seva funció, en benefici propi o de tercers, indegudament copïi, gravi, faciliti o divulgui dades o programes d'un sistema informàtic serà castigat amb pena de fins a quatre anys de presó.

Article 270

L'ús, la cessió, la venda o la comercialització de dades o de programes de sis-

temes informàtics obtinguts indegudament serà castigat d'acord amb l'article 264.

Títol V. Delictes majors culposos

Article 271

Els delictes majors susceptibles d'ésser comesos culposament que s'executin d'aquesta forma, seran castigats amb pena d'un any de presó com a màxim.

El present article no és d'aplicació als delictes majors culposos que tenen assignada en aquest Codi una penalitat especial.

Llibre tercer. Dels delictes menors**Títol I. Delictes contra l'Administració de Justícia**

Article 272

Serà castigat amb pena de presó no superior a sis mesos el qui, davant d'un funcionari judicial o administratiu, denunciï la comissió d'un fet inexistent constitutiu de falta.

Article 273

Serà castigat amb la mateixa pena establerta a l'article anterior aquell qui, davant d'un funcionari judicial o administratiu, simuli haver estat responsable o víctima d'un delictes o infracció penal.

Article 274

El qui s'apoderi amb violència o intimidació de cosa aliena per fer-se pagament d'un deute al seu favor serà castigat, així mateix, amb pena de fins a sis mesos de presó.

Article 275

Serà castigat amb la pena de sis mesos de presó el qui per fer efectiu un dret propi, utilitzi força sobre les coses o violència o intimidació en les persones.

Article 276

El qui demandi una persona o entitat fingint desconèixer-ne el domicili amb el propòsit de col·locar-la en estat d'inde-

fensió serà castigat amb pena de presó de fins a un any.

Article 277

L'advocat o el procurador que, havent portat la defensa o la representació d'una part, porti la de la contrària en el mateix afer i sense l'autorització de la primera, serà castigat amb la pena de sis mesos de presó.

Article 278

La persona implicada en un accident que fugi a fi d'ocultar la seva presència, identificat o intervenció serà castigada amb la pena de fins a quatre mesos de presó. Si el fet constitueix omisió del deure de socors la pena serà l'aplicable a aquest darrer delictes.

Article 279

El qui, podent sense risc propi o aliè impedir un delictes que causi la mort d'una persona o perjudici greu a la integritat, l'honestetat, la llibertat o la seguretat d'una persona, s'abstingui de fer-ho, serà castigat amb la pena de dos anys de presó.

Article 280

Els qui crebant una condemna de privació de llibertat, sempre que no hagin emprat violència, intimidació o suborn, seran castigats amb pena de presó que no excedirà d'un any. Quan la condemna sigui de privació de permís de conduir o expulsió del Principat, la pena màxima aplicable serà de vuit mesos de presó.

Article 281

Els detinguts no condemnats, que s'evadeixin en les condicions esmentades en l'article anterior, seran castigats amb pena de presó fins a un màxim de sis mesos.

Article 282

El qui doni fals testimoni en causa civil serà castigat amb pena de presó que no excedeixi de dos anys.

Article 283

La persona que no denunciï o no posi en coneixement de l'autoritat els delictes perseguibles d'ofici compresos en el Títol III d'aquest Codi incorrerà en la pena de 6 mesos de presó.

Títol II. Delictes contra la pau i l'ordre públics

Article 284

Els qui alterin l'ordre públic seran castigats amb pena de presó de fins a dos mesos i mig. Quan l'alteració tingui lloc en una audiència judicial o un acte oficial la pena serà de quatre mesos.

Article 285

Els autors de desobediències lleus als agents de l'autoritat incorreran en pena de presó de fins a quatre mesos.

Article 286

Seran castigats amb pena de presó fins a un màxim de sis mesos els qui injuriïn lleument els agents de l'autoritat sempre que les injúries no sigui proferides o publicades en un mitjà de comunicació social.

Article 287

Amb la mateixa pena prevista en l'article anterior seran castigats els qui oposin resistència als agents de l'autoritat sense causar lesions ni danys.

Article 288

El qui dolosament avisi de la falsa existència de bombes o explosius o de qualsevol perill greu inexistent serà castigat amb pena de fins a un any de presó.

Article 289

La tinença il·legal d'una sola arma de foc, sempre que no es tracti d'arma de guerra, serà castigada amb pena de fins a sis mesos de presó. El port d'una arma en les condicions anteriors serà castigat amb pena de fins a dos anys de presó.

La tinença il·legal d'una arma de foc, quan l'autor hagi estat condemnat per delictes dolos a pena superior a un any o bé quan quedi patent la finalitat delictiva, serà sancionada d'acord amb l'article 93 d'aquest Codi.

Article 290

El port d'una arma contravenint les disposicions de l'article 3 del Decret de 3 de juliol de 1989 serà castigat amb pena de fins a 6 mesos de presó.

Article 291

Els qui desobeeixin, tornant al Principat sense autorització, l'ordre governati-

va d'expulsió seran castigats amb pena de fins a sis mesos de presó.

Article 292

Els qui indegudament utilitzin, en públic, uniforme, hàbit, medalla o insígnia oficial, seran castigats amb pena de fins a sis mesos de presó. Si la utilització ha estat feta amb intenció de cometre un altre delictes, serà d'aplicació la penalitat prevista a l'article 157 del present Codi.

Article 293

El qui falsament s'atribueixi títol, diploma o facultats que legalment no li pertanyin serà castigat amb pena de fins a un any de presó, sempre que el fet no constitueixi un altre delictes que tingui assignada major penalitat.

Article 294

Serà castigat amb pena de presó que no excedeixi de dos anys el qui realitzi actes propis d'una professió sense tenir títol legalment necessari per exercir-la.

Article 295

El qui ultratgi el pudor o els bons costums amb fets escandalosos o transcendents serà castigat amb pena de fins a un any de presó.

L'aplicació del present article s'entén sens perjudici del que disposen els articles 211 a 213 d'aquest Codi.

Article 296

Els qui organitzin o participin en jocs il·legals seran castigats amb pena de presó de fins a tres mesos. Els diners, objectes i estris de joc podran ser objecte de comís.

Títol III. Delictes contra la salut pública

Article 297

El consum en grup o el consum en públic, o en lloc públic, de cannabis o estupefaent de toxicitat similar serà castigat amb pena de fins a sis mesos de presó.

Article 298

Amb la mateixa pena prevista en l'article anterior serà castigat el qui introdueixi al Principat una quantitat mínima per al propi consum del mateix tipus de drogues.

Article 299

En els casos dels articles anteriors el Tribunal de Delictes Menors podrà adoptar les mesures curatives adients i, fins i tot, disposar que el temps de l'internament de l'interessat en un establiment de desintoxicació o rehabilitació o el temps de curació es computi pel compliment de la pena de privació de llibertat.

Article 300

El qui expedeixi o subministri comestibles o begudes adulterats o en mal estat, caducats o amb ocultació o alteració de les mencions de composició o data de caducitat, serà castigat amb la pena d'un any de presó.

Títol IV. Delictes contra els interessos generals

Article 301

Els qui ofenguin públicament els sentiments religiosos o impedeixin o pertorbin els actes o les cerimònies religioses seran castigats amb la pena de fins a sis mesos de presó.

Article 302

El qui, havent rebut de bona fe moneda falsa, la torni a expedir constant-li la seva falsedat i sempre que el valor facial total no superi les 100.000 pessetes, serà castigat amb pena de fins a sis mesos de presó.

Article 303

El qui, per omissió de les verificacions que la prudència professional aconsella o per un altre tipus de negligència, o per imprudència o per imperícia, cometi el delictes tipificat a l'article 145 d'aquest Codi serà castigat amb pena de presó de fins a un any i multa de fins a 5.000.000 de pessetes.

Article 304

Seran castigats també amb pena de presó de fins a sis mesos, els qui deixin en la via pública obstacles o substàncies que alterin la seguretat del trànsit sense que ocasionin danys malgrat haver originat un risc greu per a la circulació.

Article 305

Amb la mateixa pena de l'article anterior seran castigats els qui condueixin un vehicle automòbil sota la influència notòria de begudes alcohòliques o quan el

grau d'alcoholèmia sigui superior a 0,8 gl, o sota la influència de drogues o estupefaents.

Article 306

Amb la mateixa pena prevista als articles anteriors serà castigada la persona que refusi sotmetre's a la prova de control d'alcoholèmia quan hi sigui requerida per un agent de l'autoritat.

Article 307

Seràn castigats amb pena de presó de fins a sis mesos, els qui realitzin actes de pol·lució o degradació de la naturalesa que posin en perill o perjudiquin la salut de les persones o la vida animal o vegetal.

Títol V. Delictes contra les persones

Capítol I. Delictes contra la integritat física de les persones

Article 308

Serà castigat amb presó no superior a un any qui causi dolosament lesions que comportin un temps de curació superior a 15 dies i que no excedeixi de 30, sempre que no produeixin incapacitat superior al darrer termini o perjudici estètic rellevant.

No obstant això, si les lesions s'infereixen a una persona que no pugui protegir-se a causa de la seva edat o estat físic o mental, o a ascendents o a funcionaris en l'exercici de les seves funcions, la pena màxima aplicable serà de dos anys de presó.

Article 309

Incorrerà en pena de presó no superior a tres mesos el qui per imprudència o negligència causi lesions que comportin un temps de curació superior a 30 dies i que no excedeixi de 90 dies, sempre que no en resulti incapacitat amb una duració superior al darrer termini o perjudici estètic rellevant.

Article 310

El qui ometi prestar socors a una persona en perill greu, sense que l'omissió tingui conseqüències en relació a la vida o la integritat física d'aquella persona, incorrerà en pena de presó no superior a sis mesos.

Article 311

El qui per qualsevol mitjà i per la seva conducta manifestament temerària creï un perill concret per a la vida o la integritat física de les persones serà castigat amb la pena de presó de fins a un any.

Capítol II. Delictes contra l'honor, la dignitat i la llibertat de les persones

Article 312

L'autor d'injúries o difamacions greus o calúmnies, no proferides públicament ni publicades per escrit ni en un mitjà de comunicació social serà castigat amb pena de presó fins a un màxim d'un any.

Article 313

Serà castigat amb pena de presó que no excedeixi d'un any qui realitzi actes de discriminació vexatòria o que atemptin contra la dignitat d'una persona a causa del seu origen, religió, raça o sexe.

Article 314

La divulgació d'informació personal reservada, que procedeixi de tractaments informàtics o fitxers oficials o professionals sense consentiment de la persona interessada, serà castigat amb pena de presó de fins a un any.

Article 315

En la mateixa pena, prevista en l'article anterior, incorreran els qui atemptin contra el dret o la llibertat del treball o de l'exercici del comerç o de la indústria.

Article 316

El qui, de qualsevol manera, profani un cadàver o violi una sepultura serà castigat amb la pena de presó màxima de dos anys.

Article 317

Serà castigat amb pena de presó de fins a un any qui il·legalment doni sepultura o de la mateixa manera incineri o exhumi un cadàver.

Article 318

Qui amenaci una altra persona amb la realització d'un fet constitutiu de delictes menors, serà castigat amb pena de presó de fins a sis mesos.

Article 319

El qui, amb ànim d'atormentar o de pertorbar la tranquil·litat d'una persona, li

faci comunicacions epistolars o telefòniques anònimes, sempre que el fet no constitueixi delictes tipificats en un altre article d'aquest Codi, serà castigat amb la pena d'un any de presó.

Article 320

El qui utilitzi un menor en la mendicitat, o en tasques o treballs degradants o perillosos per a la seva integritat física o moral, serà castigat amb la pena d'un any de presó. La pena aplicable serà de dos anys quan hi hagi violència o intimidació o s'administrin al menor substàncies nocives per a la salut.

Article 321

Les mateixes penes de l'article anterior seran imposades a qui promogui, afavoreixi o faciliti qualsevol dels comportaments esmentats en el propi article o s'aprofiti d'aquests comportaments.

Capítol III. Delictes contra la família

Article 322

El qui deixi de complir els deures d'assistència que li corresponguin vers els seus fills menors o incapacitats, o els seus ascendents o consort en estat de necessitat, serà castigat amb una pena de presó que no excedeixi de vuit mesos.

En la mateixa pena incorrerà el tutor o curador respecte al menor o incapacitat subjecte a tutela o curatela.

Article 323

El qui infringeixi o obstaculitzi el compliment de resolucions judicials referents a la guarda i custòdia de menors, a l'exercici del dret de visita o al pagament de pensions alimentàries a familiars, incorrerà en pena de presó que no excedirà de vuit mesos.

Article 324

El qui indueixi o cooperi a la fugida d'un menor serà castigat amb la pena de sis mesos de presó.

Article 325

El qui usurpi la personalitat o la identitat d'un infant mitjançant la suposició de part, falsa declaració o qualsevol altre mitjà serà castigat amb la pena d'un any de presó.

Article 326

Serà castigat amb pena de presó que no excedeixi de dos anys qui contregui matrimoni sense la prèvia i legal dissolució d'un matrimoni contret anteriorment.

Article 327

El qui entri en domicili o habitatge no permanent aliè contra la voluntat del seu titular serà castigat amb pena de presó fins a un màxim de vuit mesos.

Capítol IV. Delictes contra el patrimoni

Article 328

Seran castigats amb pena de presó fins a un màxim d'un any els autors dels delictes següents:

a) Els furt de quantia superior a 100.000 pessetes sense que excedeixin de 500.000 pessetes.

b) Els furt de quantia superior a 25.000 pessetes que no excedeixin de 100.000 pessetes sempre que siguin comesos per persones que es dediquin habitualment o professionalment a la comissió de delictes o faltes contra el patrimoni.

c) Els furt amb abús de confiança quan la quantia excedeixi de 50.000 pessetes i no superi les 300.000 pessetes.

d) Les apropiacions indegudes, estafes i altres defraudacions de quantitat superior a 50.000 pessetes i que no excedeixin de 300.000 pessetes.

e) El furt d'ús de vehicle.

f) La receptació no habitual d'objectes provinents de la comissió d'un delicte menor.

En el supòsit de l'apartat d), quan, per cometre l'estafa es cometi també falsificació en document d'identitat, mercantil o públic, la falsedat serà considerada delicte independent.

Article 329

Malgrat el que disposen l'article anterior i l'article 106 d'aquest Codi, sempre que l'apropiació indeguda no excedeixi de 300.000 pessetes i sigui comesa per una persona en l'exercici de la seva funció pública, la pena aplicable serà de dos anys.

Article 330

El qui per qualsevol mitjà publicitari anunciï un producte o servei amb indicacions o expressions falses, enganyoses o adequades per produir error sobre la naturalesa, la composició o la qualitat substancial dels productes o serveis anunciats, incorrerà en delicte de publicitat il·legal i serà castigat amb pena de fins a dos anys de presó.

Article 331

El qui cometi estafa enganyant el consumidor en la quantia o la qualitat substancial de qualsevol oferta al públic serà castigat amb la pena de dos anys de presó. Si el perjudici és superior a 300.000 pessetes serà d'aplicació l'article 248 d'aquest Codi.

Article 332

La possessió d'estris o utensilis per cometre delictes contra el patrimoni serà castigada amb pena de presó de fins a sis mesos.

Article 333

Seran castigats amb pena de presó de fins a un màxim de dos anys els autors de robatoris sense violència ni intimidació vers les persones en llocs no edificats i sempre que la quantia o el valor de la cosa robada no sigui superior a 100.000 pessetes.

Article 334

El qui, sabent que no podrà satisfer llur import, disposi dels serveis d'hotels, de restaurants o de mitjans de transport per una quantia superior a 25.000 pessetes, serà castigat amb la pena d'un any de presó.

Article 335

El qui organitzi amb engany operacions ofertes al públic en forma de concursos o competències amb premis o recompenses, sempre que ho faci amb ànim de lucre i el perjudici global no excedeixi de 300.000 pessetes, serà castigat amb la pena de fins a dos anys de presó.

Si el perjudici global excedeix d'aquesta quantitat serà d'aplicació l'article 248 d'aquest Codi.

Article 336

Serà castigat amb pena de presó fins a un màxim d'un any, aquell qui causi do-

losament danys per una quantia superior a 50.000 pessetes i inferior a 500.000 pessetes, sempre que no es tracti de monuments públics o d'objectes d'interès nacional.

Quan els danys siguin causats a aquests darrers monument o objectes i llur quantia no excedeixi de 100.000 pessetes serà d'aplicació la mateixa pena.

Article 337

L'autor de danys causats per culpa, imprudència o negligència, la quantia dels quals superi les 500.000 pessetes serà castigat amb pena de presó no superior a sis mesos.

Article 338

El qui causi incendis culposament serà castigat amb pena de presó de fins a un any.

Article 339

L'alteració de fites feta dolosament serà sancionada amb pena de presó que no excedirà de sis mesos.

Article 340

Seran castigats amb pena de fins a cinc mesos de presó els qui comentin els delictes d'emissió de xec sense provisió previstos en l'article 249 d'aquest Codi, sempre que la quantia del xec no excedeixi de 300.000 pessetes. Serà d'aplicació l'excusa absolutòria en els termes que preveu l'article 251.

El Tribunal podrà imposar, així mateix, la prohibició d'emetre xecs per un termini màxim de quatre anys i la confiscació del talonari en possessió del condemnat.

Article 341

L'entrada violenta en apartaments, locals o immobles que tinguin la qualitat de domicili o habitatge no permanent i l'ocupació il·legítima d'aquests llocs serà sancionada amb pena de presó fins a un màxim de sis mesos.

Article 342

Seran castigats amb pena de presó fins a un màxim de dos anys les infraccions relacionades amb la propietat literària i artística que estableix l'article 44 del Decret de 25 de juny de 1971.

Article 343

Amb la mateixa pena prevista en l'article anterior seran sancionats els autors de

defraudacions o usurpacions a la propietat comercial o industrial.

Article 344

Els qui, per alterar els preus d'adjudicació de les subhastes, demanin o ofereixin premi o recompensa, tant si és per participar-hi com si és per abstenir-se'n o perquè altres facin el mateix seran castigats amb pena de presó que no excedirà d'un any.

Article 345

Els qui lliurin o negociïn maliciosament lletres de canvi per un import de fins a 300.000 pessetes, que no responguin a una operació real, seran castigats amb la pena d'un any de presó.

No obstant això, el culpable quedarà exempt de pena si arribat el venciment la lletra és abonada.

Article 346

Serà castigat amb la pena d'un any de presó el qui realitzi una operació de préstec usurari. Si ho fa habitualment, la pena aplicable serà de dos anys de presó.

Títol V. Delictes menors culposos

Article 347

Els delictes menors susceptibles d'ésser comesos culposament que s'executin d'aquesta forma seran castigats amb la pena de quatre mesos de presó com a màxim.

El present article no és d'aplicació als delictes menors culposos que tenen assignada en aquest Codi una penalitat especial.

Llibre quart

Títol únic: de les contravencions penals

Article 348

Són constitutives de contravenció penal contra les persones:

1. Les injúries de caràcter lleu.
2. Els maltractaments de paraula o obra que no causin lesions.

3. Les amenaces o coaccions lleus.

4. Les lesions causades dolosament que no tardin a curar més de 15 dies i no produeixin incapacitat de duració superior al mateix termini o perjudici estètic rellevant.

5. Les lesions causades per imprudència o negligència que no tardin a curar més de 30 dies i no produeixin incapacitat de duració superior al mateix termini o perjudici estètic rellevant.

Article 349

Constitueixen contravencions penals contra el patrimoni:

1. Els furt, sempre que el valor de les coses sostretes no superi les 100.000 pessetes i no concorri abús de confiança i no es doni el supòsit del paràgraf b) de l'article 328.

2. Els furt amb abús de confiança, sempre que el valor de les coses sostretes no excedeixi de 50.000 pessetes.

3. Les estafes, les apropiacions indegudes i les altres defraudacions de quantia no superior a 50.000 pessetes.

4. La receptació no habitual de coses que han estat objecte de les contravencions tipificades en els apartats anteriors d'aquest article.

5. Els danys causats dolosament la quantia dels quals no excedeixi de 50.000 pessetes.

6. Els danys causats per imprudència o negligència sempre que llur quantia no excedeixi de 500.000 pessetes.

Article 350

També constitueixen contravenció penal:

1. L'embriaguesa pública, sempre que causi escàndol.

2. La mendicitat professional o habitual.

3. La tinença en quantitat mínima de cannabis o estupefaents de toxicitat similar per al propi consum, o el consum individual i privat dels mateixos estupefaents.

4. La conducció d'un vehicle de motor sense estar legalment habilitat.

5. L'acció de deixar sense la deguda custòdia o vigilància animals que puguin causar danys o lesions.

6. Els maltractaments o actes de crueltat injustificadament causats als animals.

7. Els actes de pol·lució o degradació de la naturalesa que no posin en perill ni perjudiquin la salut de les persones o la vida animal o vegetal, així com la tolerància d'aquests actes i les seves conseqüències per part del propietari o posseïdor del lloc on es realitzen.

Article 351

Les contravencions tipificades en els articles precedents seran penades, conjuntament o alternativament, amb les penes d'arrest de fins a dos mesos, arrest domiciliari de la mateixa duració màxima, arrests de caps de setmana fins a un màxim de quinze, multa de fins a 400.000 pessetes, amonestació privada o pública, retirada del permís de conduir fins a dos anys i comís dels instruments i efectes utilitzats.

En el cas de l'apartat tercer de l'article 350, el Tribunal podrà adoptar les mesures curatives adients i, fins i tot, disposar que el temps d'internament de l'interessat en un establiment de desintoxicació es computi pel compliment de la pena de privació de llibertat.

Article segon

El present Decret deroga qualsevol norma que se li oposi i entrarà en vigor el dia primer de setembre de mil nou-cents noranta.

Donat a Andorra la Vella, el dia onze de juliol de mil nou-cents noranta

El Veguer Francès
Jean-Pierre Courtois

El Veguer Episcopal
Francesc Badia